

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства охорони
здоров'я України
від 9 липня 1997 р. N 201

ПОГОДЖЕНО:
Міністерством охорони
навколишнього природного
середовища та ядерної безпеки
України
від 18 березня 1996 р. N 11-4-279
Державним комітетом України по
гідрометеорології
від 12 грудня 1995 р. N К-2-822

ДЕРЖАВНІ САНІТАРНІ ПРАВИЛА охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними та біологічними речовинами)

Із змінами і доповненнями, внесеними
наказом Міністерства охорони здоров'я України
від 23 лютого 2000 року N 30

1. Загальні положення

1.1. Державні санітарні правила містять основні вимоги до охорони атмосферного повітря населених місць і місць масового відпочинку та оздоровлення населення, виконання яких повинно забезпечити запобігання несприятливому впливу забруднення повітряного середовища на здоров'я населення та санітарно-побутові умови його життя.

1.2. Державні санітарні правила призначені для проектних, науково-дослідних і проектно-конструкторських організацій і установ, промислових підприємств, будівельних організацій незалежно від форм власності та підпорядкування і громадян, які займаються розміщенням, проектуванням нових, реконструкцією чи технічним переозброєнням і експлуатацією існуючих підприємств, споруд та інших об'єктів*, що є джерелами забруднення атмосферного повітря, а також для фахівців державної санітарно-епідеміологічної служби і інших спеціально уповноважених органів і служб, які здійснюють державний нагляд в галузі охорони атмосферного повітря.

* Далі - об'єктів.

1.3. Державні санітарні правила розроблені у відповідності з [Основами законодавства про охорону здоров'я](#), [Законом України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення"](#), [Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища"](#), [Законом України "Про охорону атмосферного повітря"](#).

1.4. Вимоги по охороні атмосферного повітря, які вводяться в Державні стандарти та відомчі нормативні документи, повинні відповідати положенням цих правил, а передбачені ними нормативи якості атмосферного повітря повинні відповідати встановленим значенням гігієнічних нормативів.

1.5. Ці правила є загальнодержавним нормативним документом і додержання їх - обов'язкове для міністерств і відомств, підприємств, установ, організацій всіх форм власності, посадових осіб і громадян.

Порушення державних санітарних правил тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову та кримінальну відповідальність згідно з законодавством України.

1.6. Зазначені державні санітарні правила визначають вимоги щодо попередження несприятливого впливу (на здоров'я людей та санітарно-побутові умови їх проживання) хімічних і біологічних речовин, які розповсюджуються в атмосферному повітрі від джерел їх надходження. Вимоги по охороні атмосферного повітря від впливу фізичних факторів передбачені в самостійних нормативних документах.

1.7. Державний нагляд за додержанням цих правил здійснюється органами і установами санітарно-епідеміологічної служби у відповідності з діючим законодавством України.

1.8. Дані правила вводяться в дію з 01.01.98 року замість "Санитарных правил по охране атмосферного воздуха населенных мест" N 4946-89 (Москва, 1989).

2. Санітарні вимоги до охорони атмосферного повітря населених місць при розробці містобудівної документації

2.1. Містобудівна документація загальнодержавного (національного) рівня (державні містобудівні програми і проекти, схеми розміщення окремих галузей народного господарства), регіонального рівня (схеми планування територій областей, прикордонні міждержавні містобудівні програми і проекти і т. п.), а також місцевого рівня (генеральні плани населених пунктів, проекти планування функціональних територій житлових, промислових районів, курортних зон і т. п., схеми розвитку і розміщення галузей міського господарства) повинна розроблятися з додержанням Державних санітарних правил планування та забудови населених місць (затверджених [наказом МОЗ України від 19 червня 1996 року N 173](#)). В розділі "Охорона навколишнього середовища" вказаної документації подаються дані про стан забруднення атмосферного повітря, а також заходи щодо запобігання, зниження чи ліквідації цього забруднення.

2.2. Характеристика існуючого (за станом на період складання містобудівної документації) забруднення атмосферного повітря повинна включати дані про рівні вмісту забруднюючих речовин, одержані в системі державного моніторингу навколишнього природного середовища у розрізі прийнятих для даного виду документації базових одиниць територіального поділу (для загальнодержавного рівня - область чи адміністративний район, для регіонального рівня - адміністративний район, населений пункт чи окремі найважливіші господарські об'єкти, для місцевого рівня - території в зоні діяння викидів існуючих і запропонованих до розміщення нових об'єктів. При відсутності

фактичних даних про рівні забруднення атмосферного повітря на окремих територіях допускається одержання їх шляхом розрахунків (за методиками, затвердженими у встановленому порядку) або за методом аналогії з відомими джерелами забруднення повітряного середовища.

2.3. Заходи щодо запобігання, зниження або ліквідації забруднення атмосферного повітря повинні передбачати впровадження сучасних рішень планувального характеру, а також враховувати можливість здійснення ефективних рішень технологічного, санітарно-технічного та організаційного характеру, позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід їх використання, включаючи застосування маловідхідної та безвідхідної технології, комплексного використання природних ресурсів, споруд та пристроїв для ефективного вловлювання, знешкодження та утилізації шкідливих речовин і приладів для контролю вмісту їх у викидах та атмосферному повітрі.

Передбачені заходи повинні забезпечувати додержання гігієнічних нормативів допустимого вмісту забруднюючих речовин в атмосферному повітрі населених місць (гранично допустимих концентрацій - ГДК, орієнтовних безпечних рівнів діяння - ОБРД, гранично допустимого забруднення - ГДЗ у повітрі житлової забудови та 0,8 ГДК, 0,8 ОБРД, 0,8 ГДЗ - у повітрі місць масового відпочинку і оздоровлення населеннях, згідно з вимогами, викладеними у розділі 8 цих правил. Додержання ГДК, ОБРД чи 0,8 ГДК, 0,8 ОБРД, 0,8 ГДЗ оцінюється з врахуванням трансформації речовин в атмосфері і фонового забруднення за рахунок діючих, тих, що будуються, та намічених для будівництва об'єктів.

У випадках, коли природоохоронні нормативи допустимого вмісту забруднюючих речовин мають менші значення у порівнянні з гігієнічними, повинні прийматися природоохоронні нормативи.

2.4. Рішення, які відносяться до планувальних заходів, повинні включати:

диференціювання територій (у розрізі прийнятих для даного виду документації базових одиниць територіального поділу згідно з п. 2.2 цих правил) у відповідності з гігієнічними нормативами допустимого вмісту забруднюючих речовин в атмосферному повітрі населених місць;

визначення пріоритетних територій для проведення заходів щодо оздоровлення атмосферного повітря з врахуванням особливостей існуючої та перспективної системи розселення населення, ландшафту і природно-кліматичних умов;

визначення системи обмежень на певні види використання територій у межах земель, віднесених до відповідного рівня містобудівної документації (загальнодержавного, регіонального, місцевого) з врахуванням існуючого і перспективного рівня забруднення атмосферного повітря.

2.5. Забороняється розміщення нових об'єктів, що є джерелами забруднення атмосфери, на територіях з рівнями забруднення, що перевищують встановлені гігієнічні нормативи. Реконструкція, розширення, технічне переозброєння або перепрофілювання діючих об'єктів на таких територіях визначаються реальною можливістю скорочення на них надходжень в атмосферу в обсягах, що забезпечують додержання нормативів гранично допустимих викидів (ГДВ) з врахуванням перспективи розвитку.

2.6. Передпроектні і проектні матеріали, в яких обґрунтовується можливість розміщення нових, реконструкція, розширення і технічне переозброєння або перепрофілювання діючих об'єктів (техніко-економічні обґрунтування (ТЕО) та техніко-економічні розрахунки (ТЕР) розміщення, будівництва чи розвитку об'єкта, генеральні плани груп промислових підприємств з загальними об'єктами (промвузли і т. п.) повинні містити матеріали і дані у відповідності з вимогами пп. 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5 цих правил.

Примітка: до місць масового відпочинку та оздоровлення населення слід відносити території, виділені у затвердженій містобудівній документації (генеральних планах міст, схемах районного планування і розвитку приміських зон і ін.), або рішеннях органів місцевого самоуправління для пансіонатів, баз відпочинку, туризму, дачних ділянок, організованого відпочинку населення (міські пляжі, парки, спортивні бази і споруди на відкритому повітрі).

3. Санітарні вимоги щодо охорони атмосферного повітря населених місць на стадії вибору земельної ділянки для будівництва

3.1. Майданчики для будівництва нових та розширення існуючих підприємств і інших об'єктів, експлуатація яких супроводжуватиметься викидами шкідливих речовин в атмосферу, повинні вибиратися у промислових зонах міст і інших населених пунктів у суворій відповідності до затверджених у встановленому порядку генеральних планів їх розвитку чи проектів планування і забудови з додержанням [Державних санітарних правил планування та забудови населених місць](#).

3.2. При виборі майданчика для будівництва (або розширення) промислових і інших об'єктів повинні враховуватись: аерокліматична характеристика, рельєф місцевості, умови природного провітрювання, туманоутворення, а також регіональні закономірності розповсюдження промислових викидів в атмосферу.

3.2.1. Забороняється розміщення підприємств, що відносяться згідно з санітарною класифікацією до I та II класів на майданчиках з незадовільними аерокліматичними умовами (3 та 4 зони, районовані за метеорологічним потенціалом забруднення), які характеризуються умовами застою атмосфери (штилі, температурні інверсії, стійкі тумани) протягом понад 3-х днів підряд. **Примітка:** згідно з [ДБН 360-92 \("Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень"\)](#), п. 10.9 територія України має 4 зони залежно від метеорологічних умов; 1 - низького потенціалу забруднення: характеризується приземними інверсіями до 35 %, швидкістю вітру 0 - 1 м/сек, рідкими туманами, (менше 10 %), 2 - помірного потенціалу забруднення: повторюваність приземних інверсій до 40 %, швидкість вітру 10 - 20 м/сек., тумани до 10 % або тумани 10 - 20 % при швидкості вітру до 10 м/сек.; 3 - підвищеного потенціалу забруднення: характеризується повторюваністю слабких вітрів і туманів до 10 - 20 %, приземних інверсій до 40 %; 4 - високого потенціалу забруднення: повторюваність слабких вітрів і туманів більше 20 %, приземних інверсій до 60 % на рік.

3.2.2. У виключних випадках питання про можливість вибору майданчиків для розміщення нових або розширення існуючих об'єктів, розташованих на територіях з незадовільними аерокліматичними умовами, вирішуються в кожному конкретному випадку Головним державним санітарним лікарем України з врахуванням висновків Держкомгідромету України та Мінекобезпеки України.

3.3. Майданчики для розміщення промислових підприємств, окремих виробництв і інших об'єктів повинні вибиратись з врахуванням можливості створення санітарно-захисних зон

(СЗЗ), розміри яких визначаються класами виробництв у відповідності з [Державними санітарними правилами планування та забудови населених місць](#). Межі зони повинні встановлюватись від крайнього джерела викидів на території промайданчика до межі найближчої існуючої чи перспективної житлової забудови. Достатність розмірів санітарно-захисних зон перевіряється за даними прогнозних розрахунків очікуваного забруднення атмосферного повітря, виконаних за діючими методиками розрахунків розсіювання в атмосфері шкідливих речовин, що містяться у промислових викидах, а також за результатами лабораторних досліджень забруднення атмосферного повітря в районах розміщення аналогічних діючих об'єктів. Рівень вмісту шкідливих домішок в атмосферному повітрі за межами санітарно-захисної зони не повинен перевищувати гігієнічних нормативів (ГДК, ОБРД, ГДЗ), встановлених для атмосферного повітря населених місць. Концентрації забруднюючих речовин на території промоб'єкта та території його санітарно-захисної зони можуть бути більшими ніж вказані нормативи, але не повинні перевищувати значень, які дорівнюють 30 % від величини ГДК (ОБРД) для повітря робочої зони. Вказані концентрації також не повинні негативно впливати на устаткування, матеріали, готову продукцію інших виробництв, розміщених на цій території, та на сільськогосподарське виробництво (у випадках використання території санітарно-захисної зони з цією метою).

3.3.1. У випадках, коли розрахункові або фактичні концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі перевищують ГДК, ОБРД, ГДЗ за межами нормативної санітарно-захисної зони, необхідно переглянути проектні рішення з метою забезпечення нормативного рівня забруднення повітряного середовища за її межами. Якщо і після додаткової проробки не виявлені технічні можливості забезпечення допустимого рівня забруднення атмосфери за межами нормативної санітарно-захисної зони, то її розміри приймаються у відповідності з результатами розрахунку чи фактичних досліджень забруднення атмосфери навколо аналогічних об'єктів.

3.3.2. Можливість розміщення нових виробництв або розширення існуючих на площадках діючих підприємств, коли виникає необхідність переселення населення із території санітарно-захисної зони, повинна бути підтверджена розрахунками очікуваного забруднення атмосферного повітря, а також гарантійним листом за підписом керівника відповідного міністерства (відомства), власника чи юридичної особи (для підприємств інших форм власності) про забезпечення створення санітарно-захисної зони нормативних розмірів і переселення людей з її території до моменту закінчення будівництва.

3.4. До числа обов'язкових матеріалів, які обґрунтовують можливість забезпечення належної охорони атмосферного повітря на стадії вибору земельної ділянки, повинні відноситись:

матеріали обґрунтування вибору району, пункту, майданчика (траси) для будівництва, які включають особливості фізико-географічних і аерокліматичних умов, рельєфу місцевості, а також погоджених з органами державного санітарного нагляду даних про фонове забруднення атмосферного повітря;

перелік забруднюючих речовин, які викидатимуться в атмосферу (з врахуванням можливих продуктів їх трансформації), зазначенням величин їх ГДК чи ОБРД та класів небезпечності; забороняється виключати з переліку речовини, які не мають встановлених значень ГДК, ОБРД; у цьому випадку потрібно вжити необхідних заходів для їх встановлення у порядку, визначеному Головним державним санітарним лікарем України, та додати до матеріалів копії документів, що стверджують вирішення цього питання до закінчення проектування об'єкта;

якісні та кількісні характеристики викидів забруднюючих речовин в атмосферу з порівняльними даними фактичних викидів на найбільш досконалих аналогічних вітчизняних та закордонних промислових об'єктах (виробництвах), підтверджених практикою експлуатації;

основні принципові рішення, які передбачаються для запобігання забрудненню повітряного басейну та використання відходів виробництва;

відомості про можливі аварійні та залпові викиди в атмосферне повітря;

обґрунтування розмірів та організації санітарно-захисної зони;

розрахунки очікуваного (прогнозного) забруднення атмосферного повітря з врахуванням фонових концентрацій шкідливих домішок від діючих об'єктів та тих, що будуються, і намічених до будівництва, що підтверджують можливість додержання гігієнічних нормативів у відповідності з вимогами п. 2.3 цих правил;

розрахунки економічного збитку, який буде наноситись внаслідок забруднення атмосферного повітря, та економічної ефективності передбачених повітроохоронних заходів;

графічні матеріали: ситуаційний план (або схема) в радіусі до 50 висот найбільш високого з джерел викидів, що розташовуються на промайданчику (але не менше 2 км) з зазначенням діючих об'єктів, тих, що будуються, та намічених до будівництва, існуючих і перспективних районів житлово-громадського будівництва, зон масового відпочинку та оздоровлення населення, меж санітарно-захисних та інших охоронних зон (межі санітарної охорони курортів і ін.), рельєфу місцевості, середньорічної та сезонної "рози вітрів", масштабу, експлікації;

генеральний план майданчика об'єкта, що розміщується, з зазначенням джерел організованих і неорганізованих викидів в атмосферу, основних та допоміжних будівель і споруд, масштабу, експлікації;

масштабна схема ситуаційного плану з нанесенням координатної сітки, розмір кроку якої повинен прийматись у залежності від класу підприємства (1, 2 клас - 250 м, 3 клас - 100 м, 4 клас - 60 м, 5 клас - 25 м), і даних про існуючий та розрахунковий (прогнозний) рівень забруднення атмосферного повітря.

3.5. За результатами розгляду вказаної документації та огляду земельної ділянки в натурі, органами державного санітарного нагляду видається висновок у встановлені строки та по формі, затвердженій Головним санітарно-епідеміологічним управлінням Міністерства охорони здоров'я України; позитивний висновок є підставою для підписання представником відповідного органу державного санітарного нагляду акта державної комісії по вибору ділянки під будівництво.

3.6. У випадках, коли позитивні висновки органів державного санітарного нагляду видані за умов необхідності доопрацювання деяких питань з метою забезпечення належної охорони атмосферного повітря, останні є обов'язковими для включення у завдання на проектування об'єкта.

4. Санітарні вимоги щодо запобігання забрудненню атмосферного повітря населених місць при проектуванні будівництва, реконструкції,

розширення, технічного переозброєння чи перепрофілювання промислових і інших об'єктів

4.1. Погодженню з органами державного санітарного нагляду підлягають всі проекти будівництва, реконструкції, розширення, технічного переозброєння чи перепрофілювання промислових і інших об'єктів.

4.2. У проектній документації з метою запобігання забрудненню атмосферного повітря повинні передбачатись:

безвідхідні та маловідхідні технологічні процеси з обов'язковими обґрунтуваннями досяжності технологічних рішень, які приймаються;

- комплексна переробка природних ресурсів;

- раціональне взаєморозташування основних виробничих і допоміжних будівель і споруд на проммайданчику з метою запобігання або ефективного зниження забруднення атмосферного повітря сельбищної території;

- виробниче і санітарно-технічне устаткування, що забезпечує максимальне уловлювання, утилізацію чи знешкодження викидів забруднюючих речовин в атмосферу;

- централізація викидів забруднюючих речовин шляхом максимального скорочення кількості труб, вентиляційних шахт, дефлекторів, аераційних ліхтарів і ін.;

- організаційні заходи (створення служб експлуатації газоочисних і пилоуловлюючих споруд; створення лабораторій для контролю за викидами в атмосферу та вмістом хімічних і біологічних факторів у повітрі в зоні впливу об'єкта; заходи щодо зниження обсягів викидів у період несприятливих метеорологічних умов та при аварійних ситуаціях на виробництві і ін.);

- ефективність передбачених заходів повинна забезпечувати додержання вимог, викладених в пп. 2.3, 3.3 цих правил.

4.3. Проектна документація з рішеннями, які стосуються організації, благоустрою та озеленення санітарно-захисної зони, повинна бути невід'ємною складовою частиною проекту.

4.4. Проектно-кошторисна документація в складі розділів: "Загальна пояснювальна записка", "Генеральний план і транспорт", "Архітектурно-будівельна частина", "Технологічна частина", "Санітарно-технічна частина", "Охорона навколишнього середовища", "Загальний кошторисно-фінансовий розрахунок", (у необхідних випадках інші розділи за вимогою відповідного органу державного санітарного нагляду), яка подається на узгодження, повинна містити такі матеріали:

характеристику фізико-географічних і кліматичних умов району і майданчику будівництва з поясненнями, яким чином вони враховані при проектуванні заходів по охороні повітряного басейну; обґрунтування прийнятих проектних рішень по технології виробництва стосовно зменшення утворення та виділення забруднюючих речовин і порівняння їх з кращими вітчизняними та зарубіжними аналогами;

обґрунтування планувальних рішень щодо раціонального, з точки зору охорони повітряного басейну, взаєморозташування будівель і споруд основного та допоміжного виробничого призначення;

обґрунтування вибору устаткування та апаратури для очистки чи знешкодження викидів в атмосферу і порівняння їх з передовими технічними рішеннями вітчизняної та зарубіжної практики;

заходи запобігання аварійних і залпових викидів забруднюючих речовин;

обґрунтування та перелік заходів щодо зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферу в періоди несприятливих метеорологічних умов;

якісні і кількісні характеристики, викидів забруднюючих речовин в атмосферу від конкретних джерел з зазначенням їх агрегатного стану (тверді та рідкі аерозолі, газоподібні речовини) в розрізі цехів, виробництв, споруд основного і допоміжного виробничого призначення та обґрунтування їх кількісних значень;

характеристика існуючого рівня забруднення атмосферного повітря в зоні впливу запроєктованого об'єкта (за даними фонових концентрацій забруднюючих речовин на основі натурних спостережень або розрахунків від існуючих об'єктів, визначених за діючою методикою);

матеріали розрахунків очікуваного (прогнозного) забруднення атмосферного повітря в районі розміщення підприємства з врахуванням існуючого фонового забруднення та прогнозного фону від об'єктів, які будуються в даному районі або намічаються до будівництва, аналіз результатів розрахунків очікуваних концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі (з врахуванням продуктів трансформації) та оцінка прогнозного рівня забруднення повітряного середовища в зоні впливу запроєктованого об'єкта на основі діючих гігієнічних нормативів допустимого вмісту забруднюючих речовин (ГДК, ОБРД, ГДЗ);

пропозиції щодо встановлення нормативів ГДВ та технічні рішення щодо їх додержання;

проектні рішення у вигляді окремого розділу щодо організації, благоустрою та озеленення санітарно-захисної зони;

у випадках, коли виникає необхідність переселення населення з території санітарно-захисної зони, у проекті повинні бути передбачені кошти для цієї мети та обґрунтування щодо реального здійснення необхідних заходів (списки жителів, що підлягають переселенню, документ органу місцевої влади про їх згоду на переселення, результати інвентаризації їх житла та рішення про його знесення чи використання у майбутньому для інших потреб, короткий опис місця та санітарно-гігієнічних умов, куди намічено переселення, обґрунтування термінів переселення, кошторис затрат і ін.).

Примітка: самостійний проект організації, благоустрою та озеленення санітарно-захисної зони може розроблятися у випадках, не пов'язаних з реконструкцією, розширенням, технічним переозброєнням чи перепрофілюванням підприємства, при забезпеченні виконання вищевказаних вимог;

обґрунтування способів контролю за якісним і кількісним складом викидів забруднюючих речовин та додержанням нормативів ГДВ, а також фактичними рівнями забруднення-

атмосферного повітря; організація та матеріально-технічне забезпечення системи контролю;

результати розрахунків економічної ефективності здійснення повітроохоронних заходів (за затвердженими у встановленому порядку методиками) і оцінка економічних збитків, які можуть наноситися народному господарству забрудненням атмосферного повітря;

перелік і характеристика науково-дослідних, експериментальних або дослідних робіт, які потрібно виконати для здійснення прийнятих рішень щодо запобігання забрудненню атмосферного повітря та строки їх виконання (в тому числі робіт щодо обґрунтування значень ГДК, ОБРД речовин, на які відсутні гігієнічні нормативи допустимого вмісту в атмосферному повітрі населених місць), науково-дослідні роботи, які стосуються розробки ГДК замість ОБРД у випадках, встановлених нормативним документом в і строком використання або дозволом МОЗ України, повинні бути виконані до закінчення розробки проектно-кошторисної документації; виконання науково-дослідних робіт щодо обґрунтування ГДК чи ОБРД забруднюючих речовин повинно підтверджуватись договірними документами з реальними виконавцями цих робіт;

матеріали, у яких відображено виконання повітроохоронних заходів в розрізі прийнятої черговості будівництва та пускових комплексів;

графічні матеріали: ситуаційний план району розміщення підприємства в радіусі до 50 висот найбільш високого джерела викидів, що розташовується на промайданчику (але не менше 2 км) з зазначенням діючих об'єктів, тих, що будуються, та намічених до будівництва, існуючих і перспективних районів житлово-громадського будівництва, зон відпочинку, санаторіїв, будинків відпочинку, пансіонатів, меж санітарно-захисних зон діючих, тих, що будуються, та намічених до будівництва підприємств, а також меж інших санітарно-охоронних зон (межі округів санітарної охорони курортів, поясів санітарної охорони водопроводів і ін.), відміток рельєфу місцевості, середньорічної та сезонної "рози вітрів", масштабу, експлікації;

генеральний план майданчика об'єкта, що будуватиметься, з нанесенням джерел організованих і неорганізованих викидів в атмосферу, основних і допоміжних будівель і споруд, масштабу, експлікації;

масштабна схема ситуаційного плану з нанесенням координатної сітки, крок якої повинен прийматись в залежності від класу підприємства (1, 2 клас - 250 м, 3 клас - 100 м, 4 клас - 50 м, 5 клас - 25 м) і дані про існуючий та розрахунковий (прогнозний) рівень забруднення атмосферного повітря;

графічних матеріалів щодо організації, благоустрою та озеленення санітарно-захисної зони;

матеріали попередніх узгоджень: висновок відповідного органу державного санітарного нагляду щодо вибору земельної ділянки; акт вибору земельної ділянки; висновок територіального управління цивільної авіації (у випадках будівництва високих труб) і ін. Рішення відповідного органу державної влади про будівництво об'єкта.

4.5. За результатами розгляду вказаної проектно-кошторисної документації органами державного санітарного нагляду видається висновок в установлені строки та за формою, затвердженою Головним санітарно-епідеміологічним управлінням Міністерства охорони

здоров'я України; погодження проектно-кошторисної документації за умов наступного внесення змін чи доповнень у проектні матеріали не допускається.

5. Санітарні вимоги щодо запобігання забрудненню атмосферного повітря населених місць на стадії будівництва і введення об'єктів в експлуатацію

5.1. Замовник (забудовник) об'єкта, який має будуватись, зобов'язаний за один місяць до початку фінансування будівництва повідомити відповідну санепідстанцію про передбачене будівництво і за вимогою її повноважних посадових осіб подати необхідні частини проекту (робочого проекту) для тимчасового використання при контролі за повнотою та своєчасністю реалізації заходів щодо запобігання забрудненню атмосферного повітря в ході будівництва.

5.2. Внесення змін і доповнень до проектної документації стосовно заходів по охороні атмосферного повітря в ході будівництва не допускається без необхідних обґрунтувань та без попереднього погодження з органом державного санітарного нагляду, який видавав висновок по проекту.

5.3. Будівництво об'єктів з порушеннями діючих санітарних правил та відхиленнями від затвердженої у встановленому порядку проектно-кошторисної документації по охороні атмосферного повітря забороняється. Відповідальність за допущені порушення та відхилення від проектної документації і несвоєчасність вжиття заходів для їх усунення несе замовник і відповідна будівельна та проектна організація.

5.4. До складу робочих та державних приймальних комісій з прийняття до експлуатації об'єктів в обов'язковому порядку повинні включатись представники органів державного санітарного нагляду.

5.5. Забороняється прийняття до експлуатації об'єктів та пускових комплексів з недоробками, які заважають їх нормальній експлуатації та додержанню гігієнічних нормативів якості атмосферного повітря, з відхиленнями від затвердженого проекту або складу пускового комплексу, а також без випробувань, досліджень та перевірки роботи всього встановленого устаткування і механізмів, передбачених для запобігання забрудненню атмосферного повітря.

5.6. Під час здійснення комплексних випробувань устаткування замовник повинен забезпечити проведення лабораторних та інструментальних досліджень а метою визначення якісних і кількісних характеристик викидів і відповідності їх значенням нормативів ГДВ, встановленим проектом. При виявленні перевищення нормативів ГДВ замовник повинен вжити заходів для виявлення причин невідповідності величин викидів забруднюючих речовин проектним показникам і їх усунення.

5.7. За наслідками перевірки повноти виконання всіх передбачених проектом повітроохоронних заходів і їх відповідності проектній ефективності представником органу державного санітарного нагляду - членом робочої комісії - підписується акт робочої комісії про можливість пред'явлення закінченого будівництвом об'єкта до прийняття державною комісією. У випадках виявлення недоробок або відхилень від погоджених проектних рішень щодо запобігання забрудненню атмосферного повітря, представником органу державного санітарного нагляду видається висновок про неможливість введення даного об'єкта в експлуатацію. У цьому випадку замовник повинен вжити заходів для усунення недоробок та пред'явити об'єкт до прийняття робочою комісією повторно.

5.8. Прийняття об'єкта до експлуатації державною приймальною комісією не допускається без підпису акта представником органу державного санітарного нагляду.

6. Санітарні вимоги щодо охорони атмосферного повітря населених місць при експлуатації об'єктів, що є джерелами забруднення атмосфери

6.1. Загальні вимоги:

6.1.1. Керівник (власники) об'єктів, експлуатація яких пов'язана з викидами забруднюючих речовин в атмосферу, зобов'язані:

здійснювати у встановленому порядку постійний облік і контроль за якісним і кількісним складом забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря, та додержанням нормативів гранично допустимих викидів (ГДВ), визначених проектною документацією.

забезпечувати проведення власними силами (силами відомства) контролю за станом забруднення атмосферного повітря сельбищних територій в зоні впливу викидів об'єкта згідно з діючими стандартами та керівними документами; перелік забруднюючих речовин, періодичність та точки відбору проб повітря повинні узгоджуватися з місцевими органами державного санітарного нагляду; проведення лабораторних досліджень силами лабораторій, не атестованих органами Держстандарту України та МЗ України у встановленому порядку, забороняється;

систематично передавати відомості про характер і обсяги викидів в атмосферу та виявлених концентраціях забруднюючих речовин в зоні впливу об'єкта до відповідних органів у порядку, встановленому в єдиній системі державного моніторингу навколишнього природного середовища;

щорічно розробляти та узгоджувати з органами державного санітарного нагляду плани організаційно-технічних і інших заходів, спрямованих на подальше зниження викидів у повітря забруднюючих речовин, забезпечення безперебійної ефективної роботи і підтримання в справному стані споруд, устаткування і апаратури для очистки викидів, вловлювання або знешкодження забруднюючих речовин та контролю за їх роботою;

вживати заходів, щодо забезпечення якості атмосферного повітря населених пунктів в зоні впливу об'єкта, при якій не перевищуються гігієнічні нормативи (ГДК, ОБРД, ГДЗ або 0,8 ГДК, ОБРД, ГДЗ);

організовувати перехід роботи об'єкта на режим, що забезпечує зниження викидів у періоди несприятливих метеорологічних умов, згідно з технічними рішеннями, передбаченими затвердженими проектами нормативів ГДВ;

узгоджувати з органами державного санітарного нагляду документацію (плани капітальних чи поточних ремонтів, заміни і модернізації устаткування, проекти технічного переозброєння окремих виробничих ділянок, робочі креслення і ін.), якою передбачається внесення змін в технологічні процеси чи устаткування з метою збільшення виробничої потужності, інтенсифікації процесів і інших відхилень від затвердженого проекту;

на об'єктах, які не мають санітарно-захисних зон, забезпечувати проведення робіт по проектуванню та здійсненню заходів щодо їх організації, благоустрою та озеленення;

інформувати органи державного санітарного нагляду про всі випадки залпових викидів або інших аварійних ситуацій, які можуть призвести до небезпечного для здоров'я людей забруднення атмосферного повітря в сельбищній зоні, мати заздалегідь розроблений комплекс заходів по запобіганню подібним ситуаціям у майбутньому, а також проводити оперативні роботи для ліквідації причин та наслідків забруднення атмосфери;

припиняти експлуатацію або тимчасово знижувати виробничу потужність окремих виробничих ділянок, цехів або об'єкта в цілому за постановою відповідного органу державного санітарного нагляду з метою припинення або зменшення шкідливого впливу забруднення атмосферного повітря на здоров'я людей;

проводити комплекс заходів, передбачених законодавством та цими правилами, щодо відвернення і зменшення забруднення атмосферного повітря автотранспортними та іншими пересувними засобами і установками, що використовуються на об'єкті;

сплачувати у відповідності з діючим порядком платежі за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за встановленими нормативами.

6.1.2. Забороняється збільшення продуктивності технологічних агрегатів, яке супроводжуватиметься збільшенням обсягів відхідних газів або концентрацій в них речовин, без одночасного збільшення потужності газопилоуловлюючих систем чи установок.

6.1.3. Не допускається спалювання виробничих відходів, побутового сміття та інших відходів на території об'єктів і населених пунктів; у випадках технологічної необхідності здійснення спалювання відходів у спеціальних установках та з забезпеченням відповідних повітроохоронних заходів, можливість їх розміщення та будівництва на проммайданчику допускається лише за погодженням з відповідним органом державного санітарного нагляду.

6.1.4. Забороняється викид в атмосферне повітря населених місць шкідливих речовин, на які не встановлені ГДК чи ОБРД; у виключних випадках, коли на діючих об'єктах виявляються такі речовини, їх викид тимчасово може бути допущений з дозволу органів державного санітарного та природоохоронного нагляду при наявності офіційних документів, які підтверджують розробку нормативу у конкретні строки та вжиття заходів на об'єкті для його додержання.

6.2. Вимоги при встановленні нормативів ГДВ на діючих об'єктах.

6.2.1. Нормативи ГДВ повинні забезпечувати в зоні впливу підприємства такий рівень вмісту антропогенних домішок в атмосферному повітрі, який разом з існуючим фоновим забрудненням не перевищує значень гігієнічних нормативів.

6.2.2. У випадках, коли для додержання нормативів ГДВ потрібно впроваджувати необхідні повітроохоронні заходи, на період їх реалізації на об'єктах допускається встановлювати нормативи тимчасово погоджених викидів (ТПВ) та плану поетапного зниження їх до встановлених нормативів ГДВ за умови погодження планів з місцевими органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування в частині строків здійснення; забороняється встановлювати ТПВ, який перевищує викид, погоджений у проекті або існуючий (якщо він менший від проектного).

Затвердженню органами державного санітарного нагляду підлягають проекти нормативів ТПВ при наявності попереднього погодження їх з місцевими органами державної влади та органами місцевого самоврядування в частині строків здійснення планів повітроохоронних заходів.

6.2.3. У випадках неможливості досягнення нормативів ГДВ сучасними засобами розробниками проектів повинні передбачатись заходи та конкретні строки скорочення або повного припинення, викидів в атмосферу шляхом змін технологічних процесів, зменшення потужності або перепрофілювання підприємства.

6.2.4. Проектування нормативів ГДВ здійснюється з обов'язковим врахуванням фонових забруднень атмосферного повітря, рівні якого визначаються спеціалізованими організаціями за діючою методикою та погоджуються з органами державного санітарного нагляду. Видача фонових концентрацій, не погоджених з органами державного санітарного нагляду, не дозволяється, а їх використання - забороняється.

6.2.5. Проектна документація з обґрунтуваннями значень нормативів ГДВ та планів заходів по їх досягненню оформляється у вигляді зведеного тому "Охорона атмосфери і гранично допустимі викиди" по кожному населеному пункту окремо та подається органам державного санітарного і природоохоронного нагляду на затвердження в установленому порядку.

6.2.6. Розроблені локальні томи нормативів ГДВ після уточнення параметрів викидів у складі зведеного тому "Охорона атмосфери і гранично допустимі викиди" подаються на затвердження органам державного санітарного нагляду у встановленому порядку.

6.2.7. Затвердження локальних томів нормативів ГДВ не допускається, якщо приведені в них параметри викидів не відповідають вимогам затвердженого зведеного тому "Охорона атмосфери і гранично допустимі викиди" по населеному пункту в цілому.

7. Санітарні вимоги щодо охорони атмосферного повітря населених місць від забруднення викидами транспортних засобів з двигунами внутрішнього згоряння

7.1. Обсяги та хімічний склад вихлопних газів автомобілів та інших транспортних засобів, у яких використовуються двигуни внутрішнього згоряння, повинні відповідати вимогам державних стандартів.

7.2. Підприємства, які виробляють або експлуатують автомобілі та інші транспортні засоби з двигунами внутрішнього згоряння зобов'язані:

а) забезпечувати виконання вимог державних стандартів та здійснення контролю за їх додержанням згідно з галузевими інструктивно-методичними документами, погодженими з органами державного санітарного нагляду;

б) розробляти та виконувати у відповідності з п. 6.1.1 цих правил комплекс заходів, спрямованих на подальше зниження токсичності викидів, переведення транспортних засобів на використання електроенергії, або менш токсичні види палива, вдосконалення технології транспортування і зберігання палива, забезпечення постійного контролю за його якістю, вдосконалення роботи контрольно-регулювальних та діагностичних пунктів по перевірці вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах і ін.

7.3. Передпроектна та проектна документація містобудівного спрямування (схеми районного планування, схеми промвузлів, генеральні плани розвитку міст, проекти планування та забудови населених пунктів і ін.), проекти будівництва підприємств та інших об'єктів, до складу яких входять самостійні автотранспортні цехи або автогосподарства, повинні мати в складі розділу "Охорона навколишнього середовища" окремі підрозділи з обґрунтуваннями заходів по запобіганню забрудненню атмосферного повітря вихлопними газами; в числі заходів мають бути опрацьовані такі:

7.3.1. будівництво об'їзних доріг для винесення потоків транзитного автотранспорту за межі житлової забудови;

7.3.2. будівництво доріг-дублерів та швидкісних автомагістралей з мінімальною кількістю перехресть;

7.3.3. спорудження підземних переходів, мостів, естакад, тунелів, розв'язок на перехрещеннях доріг з інтенсивним рухом для забезпечення мінімальної кількості зупинок;

7.3.4. впровадження автоматизованих систем регулювання дорожнього руху за допомогою світлофорів за принципом "зеленої хвилі";

7.3.5. переведення вулиць з інтенсивним рухом автотранспорту на односторонній рух;

7.3.6. влаштування в промислово-складських районах, смугах, відведених для залізниць, у низинах санітарно-захисних зонах і інших нежилых територіях, спеціалізованих автомобільних доріг переважно для руху вантажних автомобілів;

7.3.7. виведення з території жилої зони автобаз, автозаправних станцій, авторемонтних майстерень, автопарків, станцій технічного обслуговування та інших автогосподарств;

7.3.8. розташування в плані населеного пункту швидкісних та спеціалізованих доріг для руху вантажного автотранспорту у відповідності а вимогами п. 2.3 цих правил та з урахуванням напрямків переважаючих вітрів;

7.3.9. заміна міських автобусних маршрутів на електротранспорт (тролейбус, трамвай);

7.3.10. розміщення об'єктів комунально-побутового призначення, пов'язаних із значними вантажними перевезеннями, у безпосередній близькості до магістральних вулиць для скорочення протяжності проїздів по території житлової забудови;

7.3.11. озеленення придорожніх територій (у відповідності з нормативними документами, які регламентують будівництво доріг у населених пунктах та санітарно-гігієнічні вимоги планування та забудови населених місць);

7.3.12. створення санітарно-захисних зон від автомагістралей та автодоріг з інтенсивним рухом (у відповідності з нормативними документами);

7.3.13. недопущення влаштування зупинок автобусів і інших автотранспортних засобів міських пасажирських перевезень біля дитячих, лікувальних і оздоровчих установ;

7.3.14. раціональна організація в'їздів і виїздів з території підприємств і інших об'єктів з метою запобігання їх розміщення поблизу жилих та громадських будинків; обмеження в'їзду у місця відпочинку та туризму;

7.3.15. забезпечення утримання в належному стані автомобільних шляхів та вуличних покриттів.

7.4. Ефективність заходів по запобіганню забрудненню атмосферного повітря вихлопними газами автомобілів та інших транспортних засобів з двигунами внутрішнього згоряння, повинна підтверджуватись у проектній документації розрахунками очікуваних приземних концентрацій забруднюючих речовин за затвердженими у встановленому порядку методиками.

8. Оцінка забруднення атмосферного повітря населених місць

Загальні положення

8.1. Основою оцінки забруднення атмосферного повітря населених місць є гігієнічні нормативи допустимого вмісту в ньому хімічних, біологічних речовин (чи агентів) та допустимого впливу фізичних факторів.

8.2. Ці правила (згідно п. 1.6) стосуються оцінки забруднення атмосферного повітря лише хімічними та і біологічними речовинами (або агентами).

8.3. Для оцінки забруднення атмосферного повітря використовуються значення концентрацій забруднюючих речовин, одержаних при розрахунках очікуваного забруднення атмосферного повітря за діючою методикою, або значення концентрацій фактичного забруднення атмосферного повітря, одержані при лабораторних дослідженнях у відповідності з вимогами державного стандарту 17.2.3.01-86 "Охрана природы. Атмосфера. Правила контроля качества воздуха населенных пунктов" та "Руководство по контролю загрязнения атмосферы" (РД 52.04.186-89) на стаціонарних, маршрутних або підфакельних постах.

8.4. При оцінці забруднення атмосферного повітря населених місць допустимим та безпечним для здоров'я людей приймається рівень, при якому концентрації окремих забруднюючих речовин а також сумарні показники забруднення не перевищують встановлені гігієнічні нормативи допустимого вмісту (ГДК, ОБРД, ГДЗ).

8.5. Оцінка фактичних і прогнозних рівнів забруднення атмосферного повітря повинна проводитися у всіх видах передпроектної та проектної документації (в тому числі у локальних і зведених томах ГДВ) з метою обґрунтування заходів, які будуть забезпечувати додержання гігієнічних нормативів.

Гігієнічні нормативи допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць

8.6. До гігієнічних нормативів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць (далі забруднюючих речовин) відносяться: граничне допустимі концентрації (ГДК), орієнтовні безпечні рівні діяння (ОБРД), коефіцієнти комбінованої дії (Ккд) сумісно присутніх речовин та встановлені на їх основі показники граничне допустимого забруднення (ГДЗ).

8.7. Гранично допустима концентрація (ГДК) забруднюючої речовини в атмосферному повітрі населених місць - це максимальна концентрація, при дії якої протягом усього життя людини не виникає прямого або опосередкованого несприятливого впливу на теперішнє і майбутнє покоління, не знижується працездатність людини, не погіршується її самопочуття та санітарно-побутові умови життя. ГДК встановлюється на основі тривалих досліджень за спеціальною методикою у підрозділах гігієнічного профілю, акредитованих Комітетом з питань гігієнічної регламентації МОЗ України, та затверджується головним державним санітарним лікарем України.

8.8. Орієнтовний безпечний рівень діяння (ОБРД - це максимальна концентрація забруднюючої речовини, яка визнається орієнтовно безпечною при діянні на людину та приймається як тимчасовий гігієнічний норматив допустимого вмісту речовини в атмосферному повітрі населених місць. ОБРД встановлюється на основі короткочасних досліджень за відповідною методикою та вводиться в дію після затвердження Головним державним санітарним лікарем України на обмежений термін.

8.9. Коефіцієнт комбінованої дії (Ккд) - відображає характер сумісної біологічної дії одночасно присутніх в атмосферному повітрі забруднюючих речовин (сумація, посилення, послаблення або незалежна дія). Його цифрове значення встановлюється експериментальним (або розрахунковим) шляхом та виражається в долях від індивідуальних ГДК забруднюючих речовин.

8.10. Показник гранично допустимого забруднення (ГДЗ) атмосферного повітря - відносний інтегральний критерій оцінки забруднення атмосферного повітря населених місць, який характеризує інтенсивність та характер сумісного діяння всієї сукупності присутніх у ньому шкідливих домішок. ГДЗ розраховується для кожного випадку на основі визначених експериментальне та затверджених у встановленому порядку коефіцієнтів комбінованої дії (Ккд) (їх значення приводяться в додатку N 1) за формулою (1):

$$\text{ГДЗ} = \text{Ккд} \times 100 \% \quad (1)$$

У випадках, коли значення Ккд відсутні, їх визначення проводиться за формулою (2):

$$\text{Ккд} = \frac{1}{n} \quad (2), \text{ де:}$$

n - число речовин присутніх у повітряному середовищі, для яких офіційно не встановлено характер комбінованої дії.

У випадках, коли присутні в атмосферному повітрі забруднюючі речовини являють собою складну суміш з встановленими та не встановленими коефіцієнтами комбінованої дії, для розрахунку ГДЗ значення Ккд цієї суміші визначається за формулою (3):

$$K_{\text{кд сс}} = \sqrt[n]{E (K_{\text{кд}^2_1} + K_{\text{кд}^2_2} + \dots + K_{\text{кд}^2_n}) + n} + K_m, \quad (3)$$

$K_{\text{кд сс}}$ - коефіцієнт комбінованої дії складної суміші;

E - знак суми;

$K_{\text{кд}}$ - коефіцієнти комбінованої дії сумісно присутніх речовин, 1, 2, 3, ... n (приведені в додатку N 1);

n - число речовин в суміші, значення $K_{\text{кд}}$ яких відсутні в офіційних списках;

K_m - числове значення коефіцієнту для речовин з незалежним характером комбінованої дії (див. додаток N 1).

Примітка: в разі присутності у повітрі однієї домішки показник ГДЗ = 100 %.

Правила оцінки забруднення атмосферного повітря

8.11. Оцінка фактичного або прогнозного (розрахункового) рівня забруднення атмосферного повітря проводиться шляхом співставлення показника забруднення (ПЗ) однією речовиною або сумарного показника забруднення (E ПЗ) сумішшю речовин з показником гранично допустимого забруднення (ГДЗ). Допустимим визнається рівень, що не перевищує ГДЗ.

8.12. Показник фактичного або прогнозного забруднення атмосферного повітря однією речовиною розраховується за формулою (4):

$$ПЗ = \frac{C}{ГДК} \times 100 \% \quad (4), \text{ де:}$$

ПЗ - показник забруднення,

C - фактична або прогнозна концентрація конкретної речовини в мг/м^3 ,

ГДК - значення гранично допустимої концентрації цієї речовини (в мг/м^3).

Сумарний показник забруднення (E ПЗ) сумішшю речовин розраховується за формулою (5):

$$C_1 \quad C_2 \quad C_3 \quad C_n$$

$$E_{ПЗ} = \frac{\dots}{ГДК_1 \times K_1} + \frac{\dots}{ГДК_2 \times K_2} + \frac{\dots}{ГДК_3 \times K_3} + \dots + \frac{\dots}{ГДК_n \times K_n} \times 100 \% \quad (5), \text{ де}$$

$E_{ПЗ}$ - сумарний показник забруднення (у %),

E - знак суми,

$C_1, C_2, C_3 \dots C_n$ - значення фактичних або прогнозних концентрацій речовин, що входять до складу суміші (у $\text{мг}/\text{м}^3$),

$ГДК_1, ГДК_2, ГДК_3, \dots ГДК_n$ - значення гранично допустимих концентрацій відповідних забруднюючих речовин, що входять до складу суміші (у $\text{мг}/\text{м}^3$),

$K_1, K_2, K_3 \dots K_n$ - значення коефіцієнтів, які враховують клас небезпечності відповідної речовини: для речовин 1-го класу - 0,8; 2-го класу - 0,9; 3-го класу - 1,0; 4-го класу - 1,1.

Примітки: а) у випадку відсутності значень ГДК при прогнозуванні приземних концентрацій приймаються значення ОБРД без врахування значень коефіцієнтів K ;

б) у відповідності з ГОСТ 17.2.3.01-86 "Охрана природы. Атмосфера. Правила контроля качества атмосферного воздуха" та "Руководства по контролю загрязнения атмосферы" (РД 52.04.186-89) для оцінки результатів досліджень на стаціонарних і маршрутних постах використовуються максимальні разові і середньодобові ГДК, на підфакельних - максимальні разові ГДК; для оцінки прогнозних (розрахункових) концентрацій використовуються значення максимальних разових ГДК;

в) у відповідності з ОНД-86 "Методика расчета концентраций в атмосферном воздухе вредных веществ, содержащихся в выбросах предприятий" для речовин, які мають встановлені лише середньодобові гранично допустимі концентрації використовується наближене співвідношення між максимальними значеннями разових і середньодобових концентрацій і вимагається, щоб $0,1c \leq ГДК \text{ сд}$.

8.13. Для встановлення показника забруднення (ПЗ) атмосферного повітря використовуються значення фактичних концентрацій (C), виражені у $\text{мг}/\text{м}^3$ і одержані при їх статистичній обробці у відповідності з вимогами "Руководства по контролю загрязнения атмосферы" РД 52.04.186-89. При цьому для розрахунку ПЗ або $E_{ПЗ}$ значення C приймаються:

для характеристики забруднення атмосферного повітря в районі окремих стаціонарних постів - середньоарифметичне значення з числа разових або середньодобових концентрацій, виміряних протягом року (що відповідає q_f за РД 52.04.186-89);

для характеристики забруднення атмосферного повітря в зоні впливу окремого об'єкта чи групи об'єктів - максимальне значення концентрації, визначене як статистично достовірною максимальною величиною з числа разових концентрацій, виявлених в окремих точках населеного пункту (на стаціонарних, маршрутних чи підфакельних постах або в точках при експедиційних (епізодичних) обстеженнях ($q_m, q_{пнф.м.}, q_x$ за РД 52.04.186-89).

8.14. Для характеристики забруднення атмосферного повітря на основі розрахункових даних використовуються максимальні разові концентрації, одержані для конкретної території населеного пункту при розрахунках розсіювання викидів.

8.15. У населених пунктах, де відсутні спостереження за рівнями вмісту шкідливих домішок, для орієнтовної оцінки забруднення атмосферного повітря можливо використовувати дані розрахунків на ЕОМ, виконаних у відповідності із затвердженими Мінекобезпеки України методикою і програмою.

8.16. Оцінка забруднення атмосферного повітря проводиться з урахуванням кратності перевищення показників забруднення (ПЗ) їх нормативного значення (ГДЗ) і включає визначення рівня забруднення (допустимий, недопустимий) та ступеню його небезпечності (безпечний слабо небезпечний, помірно небезпечний, небезпечний, дуже небезпечний) згідно з таблицею:

Таблиця

Рівень забруднення	Ступінь небезпечності	Кратність перевищення ГДЗ	Процент* випадків перевищення ГДЗ
1	2	3	4
		=	
Допустимий	Безпечний	< 1	0
Недопустимий	Слабо небезпечний	> 1 - 2	> 0 - 4
Недопустимий	Помірно небезпечний	> 2 - 4.4	> 4 - 10
Недопустимий	Небезпечний	> 4.4 - 8	> 10 - 25
Недопустимий	Дуже небезпечний	> 8	> 25

Примітки: а) приведена у таблиці шкала для оцінки рівня та ступеню небезпечності забруднення атмосферного повітря приймається тимчасово і буде коректуватися при накопиченні нових даних;

б) графа 4 таблиці використовується у випадках оцінки результатів лабораторних досліджень фактичного забруднення атмосферного повітря.

8.17. У випадках, коли при оцінці забруднення атмосферного повітря сумішшю речовин виявляється перевищення значення ГДЗ, повинні визначатись провідні компоненти; провідними вважаються ті речовини в суміші, індивідуальні значення ПЗ яких перевищують допустимі рівні (згідно з таблицею, гр. 3).

8.18. Для досягнення допустимого рівня вмісту шкідливих домішок в атмосферному повітрі (який не буде перевищувати значення ГДЗ даної суміші речовин) повинні пропонуватись та здійснюватись заходи, спрямовані на відповідне зниження їх концентрацій. Характер та строки реалізації заходів по охороні атмосферного повітря визначаються у залежності від ступеню небезпечності його забруднення (згідно з таблицею).

Гігієнічні нормативи допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць

(Цей список вводиться замість списку, затвердженого

Головним державним санітарним лікарем СРСР

від 27.08.84 р. N 3086-84 і доповнень до нього:

N 1 від 08.05.85 р. N 3865-85,

N 2 від 13.02.87 р. N 4256-87,

N 3 від 24.09.89 р. N 5158-89,

N 4 від 10.11.91 р. N 6053,

N 5 від 20.11.91 р. N 6055-91

з врахуванням значень ГДК речовин, затверджених

Головним державним санітарним лікарем України протягом 1994 - 1996 рр.)

А. Значення встановлених коефіцієнтів комбінованої дії хімічних речовин (Ккд)

I. Перелік речовин, для яких при сумісній присутності в атмосферному повітрі встановлено ефект сумації біологічної дії з Ккд рівним 1,0 (при розрахунку за формулою):

$$\frac{C_1}{ПДК_1} + \frac{C_2}{ПДК_2} + \dots + \frac{C_n}{ПДК_n} \leq 1,0$$

1. Ацетон, акролеїн, фталевий ангідрид;
2. Ацетон і фенол;
3. Ацетон і ацетофенон;
4. Ацетон, фурфурол, формальдегід і фенол;
5. Аерозолі п'ятиоксиду ванадію та оксидів марганцю;
6. Ацетальдегід і вінілацетат;
7. Аерозолі п'ятиоксиду ванадію і сірчистий ангідрид;
8. Аерозолі п'ятиоксиду ванадію і триоксиду хрому;
9. Азоту диоксид, гексен, сірчистий ангідрид, оксид вуглецю;
10. Акрилова і метакрилова кислоти;

11. Акрилова і метакрилова кислоти, бутилакрилат, бутилметакрилат, метилакрилат, метилметакрилат;
12. Ацетон, трикрезол, фенол;
13. Аміак, сірководень;
14. Аміак, сірководень, формальдегід;
15. Аміак, формальдегід;
16. Азоту диоксид і оксид, мазутна зола, сірки диоксид;
17. Бензол і ацетофенон;
18. Валеріанова, капронова і масляна кислоти;
19. Вольфрамовий і сірчистий ангідриди;
20. Гексахлоран і фазолон;
21. 2,3-Дихлор-1,4-нафтахінон і 1,4-нафтахінон;
22. 1,2-Дихлорпропан, 1,2,3-трихлорпропан, і тетрахлоретилен;
23. Ізопропілбензол і гідроперекис ізопропілбензолу;
24. Ізобутенілкарбінол і диметилвінілкарбінол;
25. Метилдигідропіран і метилентетрагідропіран;
26. Миш'яковистий ангідрид і свинцю ацетат;
27. Миш'яковистий ангідрид і германій;
28. Моно-, ди- і пропіламіни;
29. Озон, диоксид азоту, формальдегід;
30. Оксид вуглецю, диоксид азоту, формальдегід, гексан;
31. Оксид вуглецю і пил цементного виробництва;
32. Оцтова кислота і оцтовий ангідрид;
33. Пропіонова кислота і пропіоновий альдегід;
34. Свинцю оксид і сірки диоксид;
35. Сірководень і формальдегід;
36. Сірчистий ангідрид і аерозоль сірчаної кислоти;

37. Сірчистий ангідрид і нікель металевий;
38. Сірчистий ангідрид і сірководень;
39. Сірчистий ангідрид і діоксид азоту;
40. Сірчистий ангідрид, оксид вуглецю, фенол і пил конверторного виробництва;
41. Сірчистий ангідрид, оксид вуглецю, діоксид азоту і фенол;
42. Сірчистий ангідрид і фенол;
43. Сірчистий ангідрид і фтористий водень;
44. Сірчаний і сірчистий ангідриди, аміак і оксиди азоту;
45. Сірководень і дініл;
46. Сильні мінеральні кислоти (сірчана, соляна і азотна);
47. Сірчаноокислі мідь, кобальт, нікель і сірчистий ангідрид;
48. Фенол і ацетофенон;
49. Фурфурол, метиловий і етиловий спирти;
50. Циклогексан і бензол;
51. Етилен, пропілен, бутилен і амілен.

II. Перелік речовин, для яких при сумісній присутності в атмосферному повітрі встановлено ефект неповної сумації біологічної дії

а) з Ккд рівним - 1,6 (при розрахунку за формулою):

$$\frac{C_1}{\text{ПДК}_1} + \frac{C_2}{\text{ПДК}_2} + \dots + \frac{C_n}{\text{ПДК}_n} \leq 1,6):$$

52. Вольфрамат натрію, парамолібдат амонію, свинцю ацетат;

б) з Ккд рівним 2,0 (при розрахунку за формулою):

$$\frac{C_1}{\text{ПДК}_1} + \frac{C_2}{\text{ПДК}_2} + \dots + \frac{C_n}{\text{ПДК}_n} \leq 2,0):$$

53. Вольфрамат натрію, миш'яковистий ангідрид, парамолібдат амонію, свинцю ацетат;

в) з Ккд рівним 2,5 (при розрахунку за формулою):

$$\frac{C_1}{\text{ПДК}_1} + \frac{C_2}{\text{ПДК}_2} + \dots + \frac{C_n}{\text{ПДК}_n} \leq 2,5:$$

54. Вольфрамат натрію, германію диоксид, миш'яковистий ангідрид, парамолібдат амонію, свинцю ацетат.

III. Перелік речовин, для яких при сумісній присутності в атмосферному повітрі встановлено ефект посилення (потенціювання) біологічної дії з Ккд рівним 0,8 (при розрахунку за формулою):

$$\frac{C_1}{\text{ПДК}_1} + \frac{C_2}{\text{ПДК}_2} + \dots + \frac{C_n}{\text{ПДК}_n} \leq 0,8:$$

55. Бутилакрилат і метилакрилат;

56. Фтористий водень і фтористі солі.

IV. Перелік речовин, для яких при сумісній присутності в атмосферному повітрі встановлено ефект незалежної біологічної дії (зберігається ГДК кожної речовини):

57. Гексиловий, октиловий спирти (Ккд - 2);

58. Сірки диоксид, цинку оксид (Ккд - 2).

Б. Значення гранично допустимих концентрацій

N п/п	Речовини	Гранично допустимі концентрації в мг/м ³		
		максимальна разова	середньо- добова	клас небезпе- чності
1	2	3	4	5
1.	Азоту диоксид	0,085	0,04	2
2.	Азоту оксид	0,4	0,06	3

3.	Азоту трифторид	0,4	0,2	3
4.	Акролеїн	0,03	0,03	2
5.	Акрилонітрил	-	0,03	2
6.	Алкілдиметиламіни C17 - C20	0,01	-	3
7.	Алкілсульфат натрію	0,01	-	4
8.	Алліл хлористий	0,07	0,01	2
9.	Альдегід масляний	0,015	0,015	3
10.	Альдегід бензойний (бензальдегід)	0,04	-	3
11.	Альдегід валеріановий	0,03	-	4
12.	Альдегід каприловий	0,02	-	2
13.	Альдегід каприновий	0,02	-	2
14.	Альдегід капроновий	0,02	-	2
15.	Альдегід пелларгоновий	0,02	-	2
16.	Альдегід енантовий	0,01	-	3
17.	Алліловий ефір оцтової кислоти (аллілацетат)	0,4	-	3
18.	Альдегід ізомасляний (2-метилпропаналь)	0,01	-	4
19.	Альдегід кротоновий (<i>b</i> -метилакролеїн, 2-бутеналь)	0,025 0,025	- -	2 2
20.	Альдегід пропіоновий (пропаналь)	0,01	-	3
21.	Алюмінієво-калієві квасці (сульфат калію-алюмінію)	-	0,006	4
22.	Алюмінієво-амонієві квасці (сульфат амонію-алюмінію)	-	0,006	4
23.	Алюмінію нітрат	-	0,006	4
24.	Алюмінію оксид (в перерахунку на алюміній)	-	0,01	2
25.	Алюмінію сульфат	-	0,006	4
26.	Алюмінію хлорид	-	0,006	4
27.	Амбуш	0,05	0,02	3
28.	Амінтриацетонамін	0,05	0,02	3
29.	Амонію персульфат	0,06	0,03	3
30.	Амонію сульфат	0,2	0,1	3
31.	Альфа-3 (діюча речовина - дихлороцтовий кальцій)	3	0,3	4
32.	Аміл бромистий (1-бромпентан)	0,03	0,01	2

33.	н-Амілацетат	0,1	0,1	4
34.	Амілени (суміш ізомерів)	1,5	1,5	4
35.	Амонію нітрат (аміачна селітра)	-	0,3	4
36.	Аммофос (суміш моно- і діамоній фосфату з домішкою сульфату амонію)	2	0,2	4
37.	5/6 Аміно-(2-параамінофеніл) бензімідазол	-	0,01	3
38.	Аміни аліфатичні C15 - C20	0,003	0,003	2
39.	2-Аміно-1,3,5, -триметилбензол (мезидін)	0,003	0,003	2
40.	Аміак	0,2	0,04	4
41.	Ангідрид вольфрамовий	-	0,15	3
42.	Ангідрид малеїновий (пара, аерозоль)	0,2	0,05	2
43.	Ангідрид оцтовий	0,1	0,03	3
44.	Ангідрид сірчистий	0,5	0,05	3
45.	Ангідрид фосфорний	0,15	0,05	2
46.	Ангідрид фталевий (пара, аерозоль)	0,1	0,1	2
47.	Анілін	0,05	0,03	2
48.	п-Ацетамінофенол (парацетамол)	-	0,04	4
49.	Арилокс-100	0,5	0,15	4
50.	Арилокс-200	0,5	0,15	4
51.	Ацетальдегід	0,01	0,01	3
52.	Ацетон	0,35	0,35	4
53.	Ацетофенон	0,003	0,003	3
54.	Барій вуглекислий (у перерахунку на барій)	-	0,004	1
55.	Білок пилу білково-вітамінного концентрату (БВК)	-	0,001	2
56.	Бенз(а)пірен	-	0,1 мкг/ 100 м ³	1
57.	Бензин (нафтовий, малосірчистий у перерахунку на вуглець)	5	1,5	4
58.	Бензин сланцевий (у перерахунку на вуглець)	0,05	0,05	4
59.	Бензинова фракція легкої смоли високошвидкісного піролізу бурого вугілля (у перерахунку на сумарний органічний вуглець)	0,25	-	2
60.	Бензилацетат	0,01	-	4

61.	Бензол	1,5	0,1	2
62.	Бензолсульфокислоти метиловий ефір	0,01	-	4
63.	Бензолхлорсульфаміду натрієва сіль (хлорамін Б)	0,03	-	3
64.	2-Бензотіазолілсульфенморфолід (сульфенамід М)	0,1	0,02	3
65.	Бензотрифторид	0,3	-	4
66.	Бактеріальний інсектицидний препарат (БІП) (діюча основа спорово-кристалічний комплекс бацилус, туренгієнзис, варіант кауказикус)	-	1,5 x 10 ⁵ мікробних тіл/м ³ (0,005 мг/м ³)	2
67.	Біоресметрин	0,09	0,04	3
68.	Бітоксикацилін (діюча основа див. п. 66)	-	4,5 x 10 ⁴ мікробних тіл/м ³ (0,0015 мг/м ³)	2
69.	Борат кальцію	-	0,02	3
70.	Бром	-	0,04	2
71.	о-Броманізол	1	-	4
72.	Бромбензол	-	0,03	2
73.	о-Бромфенол	0,13	0,03	2
74.	п-Бромфенол	0,13	0,03	2
75.	Бутан	200	-	4
76.	1,3-Бутадієн (дивініл)	3	1	4
77.	Бутил бромистий (1-бромбутан)	0,03	0,01	2
78.	Бутилацетат	0,1	0,1	4
79.	Бутилен	3	3	4
80.	Бутиловий ефір акрилової кислоти (бутилакрилат)	0,0075	-	2
81.	2-Бутилтіобензотіазол (бутилкаптакс)	0,015	-	3
82.	Бутил хлористий	0,07	-	1
83.	1-Бромнафталін	-	0,004	2
84.	м-Бромфенол	0,08	0,03	3
85.	Бутилметакрилат	0,04	0,01	2
86.	Ванадію п'ятиоксид	-	0,002	1
87.	Вінілацетат	0,15	0,15	3
88.	Вісмуту оксид	-	0,05	3
89.	Водень бромистий	1	0,1	3

90.	Водень миш'яковистий	-	0,002	2
91.	Водень фосфористий	0,01	0,001	2
92.	Водень хлористий (соляна кислота) по молекулі HCl	0,2	0,2	2
93.	Водень ціанистий (синильна кислота)	-	0,01	2
94.	Вольфрамат натрію (у перерахунку на вольфрам)	-	0,1	3
95.	Вуглецю оксид	5	3	4
96.	Вуглець чотирьоххлористий	4	0,7	2
97.	* Вугільна зола теплоелектростанцій (з вмістом оксиду кальцію 35 - 40 %, дисперсністю до 3 мкм нижче не менше 97 %)	0,05	0,02	2
98.	Вуглеводні насичені C12 - C19 (розчинник РПК-26511 і ін.) у перерахунку на сумарний органічний вуглець	1	-	4
99.	Гаприн (по специфічному білку)	-	0,0002 (алерген)	2
100.	Гексаметилендіамін	0,001	0,001	2
101.	Гексаметилендіамінадіпінат (сіль АГ)	0,07	0,07	3
102.	Гексаметиленімін	0,1	0,02	2
103.	Гексаметиленімін м-нітробензоат (інгібітор корозії 1 - 2)	0,02	-	3
104.	Гексан	60	-	4
105.	Гексафторбензол	0,8	0,1	2
106.	1,2,3,4,7,7-Гексахлорбіцикло (2,2,1)-гептен-2,5,6-біс(оксиметил) сульфід (тіодан)	0,017	0,0017	2
107.	Гексахлорциклогексан (гексахлоран)	0,03	0,03	1
108.	Гексен	0,4	0,085	3
109.	Гексил бромистий (1-бромгексан)	0,03	0,01	2
110.	Гептен	0,35	0,065	3
111.	Гептил бромистий (1-бромгептан)	0,03	0,01	2
112.	Германій диоксид (у перерахунку на германій)	-	0,04	3
113.	Гідроперекис ізопропілбензолу (гідроперекис кумолу)	0,007	0,007	2
114.	Гексиловий ефір оцтової кислоти (гексилацетат)	0,1	-	4

115.	Гексатіурам (50 % тіурам, 30 % гексахлорбензол, 20 % наповнювач)	0,05	0,01	3
116.	Гексахлоретан	-	0,05	3
117.	2-(2'-Гідрокси-5'-метилфеніл) бенотриазол (беназол П, тінувін)	-	0,2	4
118.	Данітол	0,01	0,005 мг/м ³	2
119.	Дендробацилін	-	3 x 10 ⁴ мікробних тіл/м ³	2
120.	Децил бромистий (1-бромдекан)	0,03	0,01	2
121.	Диалкіламінопропіонітрил (ИФХАНГАЗ)	0,03	0,01	2
122.	Диамід вугільної кислоти (карбамід, мочеви́на)	-	0,2	4
123.	4,4-Діамінодифенілсульфон	-	0,05	3
124.	Диангідрид піромелітової кислоти	0,02	0,01	2
125.	1,2-Дибормпропан	0,04	0,01	3
126.	1,2-Дибромпропанол	0,003	0,001	2
127.	2,4-Дибромтолуол	0,4	0,1	2
128.	<i>n</i> -Дибромбензол	0,2	-	2
129.	Дибенз(а, h)антрацен	-	5 нг/м ³	1
130.	2,2-Дибензотіазолілдисульфід (альтакс)	0,08	0,03	3
131.	Дивінілбензол технічний (суміш дивінілбензолу з етилстіролом) по етилстіролу	0,01	-	4
132.	<i>b</i> -Дигідрогептахлор (дилор)	0,01	0,005	2
133.	1,1-Дигідроперфторгептиловий ефір акрилової кислоти	0,5	-	3
134.	Диметиламін	0,005	0,005	2
135.	Диметиланілін	0,0055	0,0055	2
136.	N,N-Диметилацетамід	0,2	0,006	2
137.	0,0-Диметил-S-(1,2-біс-карбетоксиетилдитіофосфат) (карбофос)	0,015	-	2
138.	Диметилвінілкарбінол	1	-	3
139.	4,4-Диметилдиоксан-1,3	0,01	0,004	2
140.	Диметилдисульфід	0,7	-	4
141.	0,0-Диметил-S-(N-метилкарбамідометил) дитіофосфат	0,003	0,003	2

	(фосфамід, рогор)			
142.	0,0-Диметил-S-2(1-N-метилкарбо- моілетилтіоетил-фосфат) (кільваль)	0,01	0,01	2
143.	0,0-Диметил-S(N-метил-N-форміл карбомоіл-метил) дитіофосфат (антіо)	0,01	0,01	3
144.	Ди-п-ксилілен	0,6	0,3	3
145.	Диметиладіпінат	0,1	-	4
146.	Диметиламінобензоли (диметил- аніліни, ксилідіни - суміш мета, - орто- і пара- ізомерів)	0,04	0,02	2
147.	3,3-Диметилбутан-2-он (пінаколін)	0,02	-	4
148.	2-(2,2-Диметилвініл)-3,3- диметилциклопропанкарбонової кислоти метиловий ефір (метиловий ефір хризантемової кислоти)	0,07	-	3
149.	Диметилглутарат	0,1	-	4
150.	О,О-Диметил-О-(2-діетиламіно-6- метилпіримідил-4) тіофосфат" (актелік)	0,03	0,01	2
151.	Диметилізофталат	-	0,01	2
152.	Диметилортофталат	0,03	0,007	2
153.	Диметилсукцинат	0,1	-	4
154.	3,3-Диметил-1-(1,2,4-триазоліл-1-)- 1-(4-хлорфенокси) бутанол-2 (триадіменол)	0,07	0,01	3
155.	Диметилформаль (метилаль)	0,05	-	4
156.	Диметилетаноламін	0,25	0,06	4
157.	Диморфоліндисульфід (N,N'- дитіодиморфолін, сульфазан Р)	0,04	-	2
158.	0,0-Диметил-0-(4-нітрофеніл) тіофосфат (метафос)	0,008	-	1
159.	0,0-Диметил-(1-окси-2,2,2-трихлоретил) фосфонат (хлорофос)	0,04	0,02	2
160.	Диметилсульфід	0,08	-	4
161.	Диметилформахід	0,03	0,03	2
162.	0,0-Диметил-S-етилмеркаптоетил- дитіофосфат (N-81, екатин)	0,001	0,001	1
163.	Диметиловий ефір терефталевої кислоти	0,05	0,01	2
164.	2,6-Диметилфенол (2,6-ксиленол)	0,02	0,01	3
165.	Дикетен	0,007	-	2

166.	1,3-Ди-(2,4-ксиліміно)-2-метил-2-азопропан" (мітак);	0,1	0,01	3
167.	Дініл (суміш 25 % дифенілу і 75 % дифенілоксиду)	0,01	0,01	3
168.	Дипропіламін	0,35	0,2	3
169.	Дитолілметан	0,05	0,03	2
170.	2,4-Дитретамілфеноксоцтової кислоти хлорангідрид	0,035	-	3
171.	Дифторхлорметан (фреон-22)	100	10	4
172.	3,4-Дихлоранілін	0,01	0,01	2
173.	4,4-Дихлордифенілсульфон	-	0,1	3
174.	4,4-Дихлордифенілтрихлорметилкарбінол (кельтан)	0,2	0,02	2
175.	Дихлордифторметан (фреон-12)	100	10	4
176.	2,3-Дихлор-1,4-нафтахінон (дихлон)	0,05	0,05	2
177.	1,2-Дихлорпропан	-	0,18	3
178.	2,3-Дихлорпропен	0,2	0,06	3
179.	1,3-Дихлорпропілен	0,1	0,01	2
180.	Дихлорфторметан (фреон-21)	100	10	4
181.	Дихлоретан	3	1	2
182.	1,1-Дихлор-4-метилпентадієну-1,3 (дієн-1,3)	0,05	0,03	2
183.	Дициклогексиламіну малорозчинна сіль (інгібітор корозії МСДА)	0,008	-	2
184.	Дициклогексиламіну нітрит (інгібітор корозії НДА)	0,02	-	2
185.	Диетиламін	0,05	0,05	4
186.	<i>b</i> -Диетиламіноетилмеркаптан	0,6	0,6	2
187.	N,N-Диетиланілін	0,01	-	4
188.	Диетилкетон	0,5	0,3	3
189.	Диетилхлортіофосфат	0,025	0,01	2
190.	0,0-Диетил-0-(2-ізопропіл-4-метил-6-піриміділ) тіофосфат (базудін)	0,01	0,01	2
191.	Диетиловий ефір	1	0,6	4
192.	Диетилртуть (у перерахунку на ртуть)	-	0,0003	1
193.	0,0-Диетил-S-(6-хлорбензоксазонілін-3-метил) дитіофосфат (фозалон)	0,01	0,01	2
194.	N,N-Диетил- <i>m</i> -толуїдін	0,01	-	2

195.	Диетилентриамін	0,01	-	3
196.	2,4,6,10-Додекатетраен	0,002	-	4
197.	Додецилбензол (додецилбензен, фенілдодекан)	3,5	1,5	4
198.	Епіхлоргідрин	0,2	0,2	2
199.	Етил хлористий	-	0,2	4
200.	Етилацетат	0,1	0,1	4
201.	Етилбензол	0,02	0,02	3
202.	Етилен	3	3	3
203.	Етилену оксид	0,3	0,03	3
204.	Етиленімін	0,001	0,001	1
205.	Етиленсульфід	0,5	-	1
206.	0-Етил-0-4-(метилтіо)феніл-пропілдитіофосфат (болстар)	0,01	-	3
207.	N-Етиланілін	0,01	-	4
208.	Етил-0-толуїдін	0,01	-	3
209.	Етиловий ефір валеріанової кислоти (етилвалерат)	0,03	-	3
210.	Етиловий ефір акрилової кислоти (етилакрилат)	0,0007	-	3
211.	2-Етилгексилакрилат	0,01	-	3
212.	N-Етил-м-толуїдін	0,01	-	2
213.	Етоксистилакрилат	0,002	-	3
214.	Заліза оксид (у перерахунку на залізо)**	-	0,04	3
215.	Заліза сульфат (у перерахунку на залізо)**	-	0,007	3
216.	Заліза хлорид (у перерахунку на залізо)**	-	0,004	2
217.	Зола сланцева	0,3	0,1	1
218.	Ізоаміл бромистий (1-бром-3-метилбутан)	0,03	0,01	2
219.	Ізобутенілкарбінол	0,075	-	4
220.	Ізобутил бромистий (1-бром-2-метилпропан)	0,03	0,01	2
221.	Ізобутиронітрил	0,02	0,01	2
222.	Ізобутиловий ефір оцтової кислоти (ізобутилацетат)	0,1	-	4

223.	Ізопрену олігомери (димери)	0,003	-	2
224.	Ізонікотинової кислоти гідрозид (ізоніамід)	0,05	0,02	3
225.	Ізопропіл бромистий (2-бром-пропан)	0,03	0,01	2
226.	Ізопропілбензол (кумол)	0,014	0,014	4
227.	Ізопропіл-2-(1-метил-н-пропіл)-4,6-динітрофенілкарбонат (акрекс)	0,02	0,002	2
228.	Інгібітор деревно-смоляної прямої гонки (ІДСПГ)	0,006	0,006	3
		контроль по фенолу		
229.	Індію нітрат (у перерахунку на індій)	-	0,005	2
230.	Іод	-	0,03	2
231.	Кадмій азотнокислий (у перерахунку на кадмій)	-	0,0003	1
232.	Кадмій йодистий (у перерахунку на кадмій)	-	0,0003	1
233.	Кадмію оксид (у перерахунку на кадмій)	-	0,0003	1
234.	Кадмій сірчаноокислий (у перерахунку на кадмій)	-	0,0003	1
		-	0,0003	1
235.	Кадмій хлористий (у перерахунку на кадмій)	-	0,0003	1
236.	Калію карбонат (поташ)	0,1	0,05	4
237.	Калію ксантогенат бутиловий	0,1	0,05	3
238.	Калію ксантогенат ізобутиловий	0,1	0,05	3
239.	Калію ксантогенат ізопропіловий	0,1	0,05	3
240.	Калію ксантогенат етиловий	0,05	0,01	2
241.	Кальцію ацетат	-	0,05	3
242.	Кальцію гідроксид	-	0,05	3
243.	Кальцію карбонат	-	0,05	3
244.	Кальцію оксид	-	0,05	3
245.	Кальцію хлорид	-	0,05	3
246.	Капролактан (пара, аерозоль)	0,06	0,06	3
247.	Карбонат циклогексиламіну (КЦА)	0,07	-	3
248.	Кислота азотна по молекулі HNO ₃	0,4	0,15	2
249.	Кислота акрилова	0,1	0,04	3
250.	Кислота ацетилсаліцилова (аспірин)	-	0,04	4
251.	Кислота а-броммасляна	0,01	0,003	2

252.	Кислота борна	-	0,02	3
253.	Кислота валеріанова	0,03	0,01	3
254.	Кислота капронова	0,01	0,005	3
255.	Кислота масляна	0,015	0,01	3
256.	Кислота метакрилова	0,03	0,01	3
257.	Кислота метиленбутанбутандіонова (метиленянтарна, ітаконова)	1	0,3	4
258.	Кислота мурашина	0,2	0,05	2
259.	Кислота перфторвалеріанова	0,1	-	3
260.	Кислота пропіонова	0,015	-	3
261.	Кислота себацінова	0,15	0,08	3
262.	Кислота сірчана по молекулі H ₂ SO ₄	0,3	0,1	2
263.	Кислота терефталева	0,01	0,001	1
264.	Кислота оцтова	0,2	0,06	3
265.	Кислота ціанурова	0,02	0,01	2
266.	Кобальту ацетат (у перерахунку на кобальт)	-	0,001	2
267.	Кобальт металічний	-	0,001	1
268.	Кобальту оксид	-	0,001	2
269.	Кобальт сірчаноокислий (у перерахунку на кобальт)	0,001	0,0004	2
270.	Композиція "Дон-52" (у перерахунку на ізопропанол)	0,6	-	3
271.	Ксилол	0,2	0,2	3
272.	Лепідоцид	-	3 x 10 ⁵ мікробних тіл/м ³ (0,003 мг/м ³)	2
273.	Магнію оксид	0,4	0,05	3
274.	Магнію хлорат	-	0,3	4
275.	Мазутна зола теплоелектростанцій (у перерахунку на ванадій)	-	0,002	2
276.	Марганець і його сполуки (у перерахунку на двоокис марганцю)	0,01	0,001	2
277.	Міді оксид (у перерахунку на мідь)	-	0,002	2
278.	Мідь сірчиста (у перерахунку на мідь)	0,003	0,001	2
279.	Мідь сірчаноокисла (у перерахунку на мідь)	0,003	0,001	2

280.	Мідь хлориста (у перерахунку на мідь)	-	0,002	2
281.	Мідь хлорна (у перерахунку на мідь)	0,003	0,001	2
282.	Міді трихлорфенолят	0,006	0,003	2
283.	Меліорант	0,5	0,05	4
284.	2-Меркаптобензотіазол (каптакс)	0,12	-	3
285.	2-Меркаптоетанол (монотіоетилен-гліколь)	0,07	0,07	3
286.	Меприн бактеріальний	0,01	-	2
287.	Метальдегід (ацетальдегід тетрамер)	0,003	0,003	2
288.	Метилацетат	0,07	0,07	4
289.	Метил-1-(бутилкарбамоіл)-2-бензімідазолкарбамат (узген)	0,35	0,05	3
290.	Метилен бромистий	0,1	0,04	4
291.	Метилен йодистий	0,4	-	4
292.	Метилен хлористий	8,8	-	4
293.	4-Метил-5,6-дигідропіран	1,2	-	2
294.	4-Метилентетрагідропіран	1,5	-	3
295.	2-Метилбутадієн-1,3 (ізопрен)	0,5	-	3
296.	Метилізобутилкетон	0,1	-	4
297.	Метилізобутилкарбінол	0,07	-	4
298.	2-Метилпентеналь	0,007	-	1
299.	Метилмеркаптан	9×10^{-6}	0,0001 мг/м ³	4
300.	Метилнітрофос	0,005	-	3
301.	<i>a</i> -Метилстірол	0,04	0,04	3
302.	Метилловий ефір акрилової кислоти (метилакрилат)	0,01	0,01	4
303.	Метилловий ефір валеріанової кислоти	0,03	-	3
304.	Метилловий ефір метакрилової кислоти (метилметакрилат)	0,1	0,01	3
305.	Метіонін	0,6	-	3
306.	2-Метокси-2-метилпропан (метил-третинно-бутиловий ефір)	0,5	-	4
307.	<i>N-b</i> -Метоксиетилхлорацетат-о-толуїдін (толуїн)	0,03	-	3
308.	Мільбекс (суміш 1,1-біс-4-хлор-феніл-етанол і п-хлорфеніл-2,4,5-трихлорфенілазосульфід)	0,2	0,1	3
309.	Молібден його неорганічні сполуки	-	0,02	3

	(молібдену триоксид, парамолібдат амонію ін.) (по молібдену)			
310.	Монобензилтолуол	0,02	-	2
311.	Моноізобутиловий ефір етиленгліколю (бутилцеллозольв)	1	0,3	3
312.	Моноізопропіловий ефір етиленгліколю (пропілцеллозольв)	1,5	0,5	3
313.	Монометиланілін	0,04	0,04	3
314.	Монометиламін	0,004	0,001	2
315.	Монопропіламін	0,3	0,15	3
316.	Монохлорпентафторбензол	0,6	0,1	3
317.	Моноетаноламін	-	0,02	2
318.	Моноетиламін	0,01	0,01	3
319.	Миш'як, неорганічні сполуки (у перерахунку на миш'як)	-	0,003	2
320.	Натрієва сіль монохлороцтової кислоти (натрію монохлорацетат)	0,03	0,015	2
321.	Натрію сульфат	0,3	0,1	3
322.	Натрію сульфід	0,3	0,1	3
323.	Натрію сульфід-сульфатні солі	0,3	0,1	3
324.	Нафталін	0,003	0,003	4
325.	<i>a</i> -Нафтахінон	0,005	0,005	1
326.	1-Нафтил- <i>N</i> -метилкарбамат (севін)	-	0,002	2
327.	<i>b</i> -Нафтол	0,006	0,003	2
328.	Нікель металічний	-	0,001	2
329.	Нікелю оксид (у перерахунку на нікель)	-	0,001	2
330.	Нікель, розчинні солі (у перерахунку на нікель)	0,002	0,0002	1
331.	Нікель сірчаноокислий (у перерахунку на нікель)	0,002	0,001	1
332.	Нітробензол	0,008	0,008	2
333.	<i>m</i> - Нітробромбензол	0,12	0,01	2
334.	<i>m</i> -Нітрохлорбензол	0,004	0,004	2
335.	<i>o</i> -Нітрохлорбензол	0,004	0,004	2
336.	<i>n</i> -Нітрохлорбензол	0,004	0,004	2
337.	3-Нітро-4-хлорбензотрифторид	0,005	-	3

338.	Нітрили карбонових кислот C17 - C20	0,04	-	3
339.	Нітрили синтетичних жирних кислот фракцій C10 - C16	0,005	-	4
340.	N-Нітрозодиметиламін (диметилнітрозамін)	-	50 нг/м ³	1
341.	Озон	0,16	0,03	1
342.	2,2-Оксидетанол (диетиленгліколь)	-	0,2	4
343.	Окситетрациклін	0,01	-	2
344.	Окситетрацикліну хлоргідрат	0,01	-	2
345.	Октафтортолуол	1,3	-	4
346.	Олова хлорид (у перерахунку на олово)	0,5	0,05	3
347.	Олова диоксид (у перерахунку на олово)	-	0,02	3
348.	Олова оксид (у перерахунку на олово)	-	0,02	3
349.	Олова сульфат (у перерахунку на олово)	-	0,02	3
350.	Олов'янокислий натрію гідрат (у перерахунку на олово)	-	0,02	3
351.	Парамолібдат амонію (у перерахунку на молібден)	-	0,1	3
352.	Парахлорфенол	0,003	0,0015	2
353.	Пеніцилін	0,05	0,0025	3
354.	Пентадієн-1,3 (піперілен)	0,5	-	3
355.	Пентан	100	25	4
356.	Пентафторбензол	1,2	0,1	3
357.	Пентафторфенол	0,8	-	4
358.	Перметрин	0,07	0,02	3
359.	Перметринової кислоти метиловий ефір	0,08	-	4
360.	Перфторгептан	90	-	4
361.	Перфтороктан	90	-	4
362.	Пивалоїлпіровиноградної кислоти метиловий ефір	0,1	-	3
363.	Пивалоїлоцтовий ефір	0,2	-	3
364.	Піридін	0,08	0,08	2
365.	Поліхлорпінен (суміш хлорованих біциклічних сполук)	0,005	0,005	2
366.	Полі-2,5-диметил-1,4-феніленоксид	0,5	0,15	4

	(поліфеніленоксид)			
367.	Пропіловий ефір оцтової кислоти (пропілацетат)	0,1	-	4
368.	Пропіловий ефір валеріанової кислоти (пропілвалерат)	0,03	-	3
369.	Пропіл бромистий (1,1-бромпропан)	0,03	0,01	2
370.	Пропілен	3	3	3
371.	Пропілену оксид	0,08	-	1
372.	Пил азбестовмісний (з вмістом хризотилазбесту до 10 %) по азбесту	-	0,06 волокон у мл повітря	1
373.	Пил зерновий	0,2	0,03	3
374.	Пил каїніту	0,5	0,1	3
375.	Пил калімагнезії (калімаг-40)	0,5	0,15	3
376.	Пил бавовни	0,2	0,05	3
377.	Пил неорганічний, що містить двоокис кремнію в %:			
	більше 70 (дінас і ін.)	0,15	0,05	3
	70 - 20 (шамот, цемент і ін.)	0,3	0,1	3
	нижче 20 (доломіт і ін.)	0,5	0,15	3
378.	Пил поліметалічний свинцево-цинкового виробництва (з вмістом свинцю до 1 %)	-	0,0001	1
379.	Пил цементного виробництва (з вмістом оксиду кальцію більше 60 % і діоксиду кремнію більше 20 %)	-	0,02	3
380.	Розчинник ацетатно-шкіряний (АКР) (по етанолу)	0,5	-	3
381.	Розчинник бутилформіатний (БЕФ) (по сумі ацетатів)	0,3	-	3
382.	Розчинник деревно-спиртовий марки А (ацетоноефірний)	0,12	0,12	4
		(контроль по ацетону)		
383.	Розчинник деревно-спиртовий марки Е (ефірноацетоновий)	0,07	0,07	4
		(контроль по ацетону)		
384.	Розчинник меблевий (АМР-3)	0,09	0,09	3
		(контроль по толуолу)		
385.	Ртуть азотнокисла закисна водна (у перерахунку на ртуть)	-	0,0003	1
386.	Ртуть азотнокисла окисна водна (у	-	0,0003	1

	перерахунку на ртуть)			
387.	Ртуть амідохлорна (у перерахунку на ртуть)	-	0,0003	1
388.	Ртуть двойодиста (у перерахунку на ртуть)	-	0,0003	1
389.	Ртуть металічна	-	0,0003	1
390.	Ртуті оксид червоний (у перерахунку на ртуть)	-	0,0003	1
391.	Ртуті оксид жовтий (у перерахунку на ртуть)	-	0,0003	1
392.	Ртуть оцтовокісла (у перерахунку на ртуть)	-	0,0003	1
393.	Ртуть хлориста (у перерахунку на ртуть) (каломель)	-	0,0003	1
394.	Ртуть хлорна (у перерахунку на ртуть, сулема)	-	0,0003	1
395.	Сажа	0,15	0,05	3
396.	Свинець і його неорганічні сполуки (у перерахунку на свинець)	0,001	0,0003	1
397.	Свинець сірчистий (у перерахунку на свинець)	-	0,0017	1
398.	Селену диоксид (у перерахунку на селен)	0,1 мкг/м ³	0,05 мкг/м ³	1
399.	Сірководень	0,008	-	2
400.	Сірковуглець	0,03	0,005	2
401.	Синтетичні миючі засоби типу "Кристалл" на основі алкілсульфату натрію	0,04	0,01	2
		(контроль по алкілсульфату натрію)		
402.	Скипидар	2	1	4
403.	Смола легка високошвидкісного піролізу бурого вугілля -			
	по сумарному органічному вуглецю	0,2	-	2
	по фенолам	0,004	-	
404.	Спирт аміловий	0,01	0,01	3
405.	Спирт бензиловий	0,16	-	4
406.	Спирт бутиловий	0,1	0,1	3
407.	Спирт гексиловий	0,8	0,2	3
408.	Спирт 1,1-дигідроперфтораміловий	0,3	-	3
409.	Спирт 1,1-дигідроперфторгептиловий	0,1	-	3

410.	Спирт ізобутиловий	0,1	0,1	4
411.	Спирт ізookтиловий (2-етилгексанол)	0,15	0,15	4
412.	Спирт ізопропіловий	0,6	0,6	3
413.	Спирт метиловий	1	0,5	3
414.	Спирт октиловий	0,6	0,2	3
415.	Спирт пропіловий	0,3	0,3	3
416.	Спирт етиловий	5	5	4
417.	Спирт фурфуриловий	0,1	0,05	3
418.	Стірол	0,04	0,002	2
419.	Сульфат амонію-алюмінію	-	0,005	4
420.	Сульфат калію-алюмінію	-	0,006	4
421.	Суміш постійного складу на основі дибутілфенілфосфату - 93 % (НГК-4)	0,01	0,005	2
422.	Суміш транс-транс-трансциклододекатетраєна-1,5,9 і транс-транс-циклододекатетраєна-1,5,9	0,0035	-	4
423.	Сурьма п'ятисірчиста (у перерахунку на сурьму)	-	0,02	3
424.	Сурьми триоксид (у перерахунку на сурьму)	-	0,02	3
425.	Талію карбонат (у перерахунку на талій)	-	0,0004	1
426.	Телура диоксид (у перерахунку на телур)	-	0,5 мкг/м ³	1
427.	Термостійка прядильна емульсія (тепрем)	0,002	-	3
		(контроль по сумі альдегідів, оксиду етилену)		
428.	Тетрагідрофуран	0,2	0,2	4
429.	Тетраметилтіурамдисульфід (ТМТД, тіурам Д)	0,05	0,02	3
430.	2,2,6,6-Тетраметил-4-оксопіперидін (триацетонамін)	0,06	0,03	3
431.	2,2,6,6-Тетраметилпіперидінамід 2',2',6',6'-тетраметилпіперидінової кислоти (диацетам 5)	0,15	0,05	3
432.	Тетрафторетилен	6	0,5	4
433.	3-Тетрафторетоксифенілмочевина (томілон, тетрафлурон)	0,6	0,06	3
434.	Тетрахлорпропен	0,07	0,04	2

435.	1,1,2,2-Тетрахлоретан	0,06	-	4
436.	Тетрахлоретилен (перхлоретилен)	0,5	0,06	2
437.	Тетрациклін	0,01	0,006	2
438.	Тетраетилтіурамдисульфід (тіурам Е)	-	0,03	3
439.	1,2,3-Тіадіазоніл-5-N'-фенілмочевина (дропп)	0,5	0,2	4
440.	Тіофен (тіофуран)	0,6	-	4
441.	Толуїлендізоціанат	0,05	0,02	1
442.	Толуол	0,6	0,6	3
443.	п-Толуїлілової кислоти метиловий ефір	0,007	-	3
444.	1,2,4-Триазол	0,1	0,05	3
445.	2,4,6,-Триаміно-симитриазін (меламін, ціануртриамід)	0,02	0,01	2
446.	Трибромметан (бромформ)	-	0,05	3
447.	2,4,6-Трибромфенол	0,04	-	2
448.	1,1,3-Трибромпропан (пропілен трибромід)	0,015	0,005	2
449.	S,S,S-Трибутилтритіофосфат" (бутифос)	0,01	0,01	2
450.	1,1,5-Тригідрооктафторпентанол (ТС - n = 2)	1	0,05	4
451.	1,1,3-Тригідрооктафторпропанол (ТС - n = 1)	1	0,05	4
452.	Трикрезол (суміш ізомерів: орто,- мета,- пара-)	0,005	0,005	2
453.	Триметиламін	0,15	-	4
454.	1,2,4-Триметилбензол (псевдокумол)	0,04	0,015	2
455.	Трипропіламін	0,4	0,25	3
456.	N-(3-Трифторметилфеніл)-N', N'-диметилмочевина (каторан)	-	0,05	3
457.	Трихлорацетальдегід	0,03	-	3
458.	Трихлорметан (хлороформ)	0,1	0,03	2
459.	1,2,3-Трихлорпропан	-	0,05	3
460.	Трихлорфторметан (фреон-11)	100	10	4
461.	1,1,1-Трихлоретан (метил-хлороформ)	2	0,2	4
462.	Трихлоретилен	4	1	3
463.	Триетиламін	0,14	0,14	3
464.	Фенол	0,01	0,003	2

465.	Феноли сланцеві	0,007	-	3
466.	Фенольна фракція легкої смоли високошвидкісного піролізу бурого вугілля	0,008	-	2
467.	3-Фенокси- <i>a</i> -ціанобензиловий ефір <i>a</i> -ізопропіл-4-хлор-феноцтової кислоти (суміцидін, фенвалерат)	0,02	0,01	3
468.	м-Фенокситолуол	0,01	-	4
469.	Ферит барієвий (у перерахунку на барій)	-	0,004	3
470.	Ферит магній-марганцевий (у перерахунку на марганець)	-	0,002	2
471.	Ферит марганець-цинковий (у перерахунку на марганець)	-	0,002	2
472.	Ферит нікель-мідний (у перерахунку на нікель)	-	0,004	2
473.	Ферит нікель-цинковий (у перерахунку на цинк)	-	0,003	2
474.	Фериціанід калію (червона кров'яна сіль)	-	0,04	4
475.	Фероціанід калію (жовта кров'яна сіль)	-	0,04	4
476.	Флотореагент ФЛОКР-3 (по хлору)	0,1	0,03	2
477.	Флюс каніфольний активований (ФКТ)	0,3	0,3	4
		(контроль по каніфолі)		
478.	Формальдегід	0,035	0,003	2
479.	Формамід	-	0,03	3
480.	Фтористі сполуки газоподібні (фтористий водень, чотирифтористий кремній) у перерахунку на фтор	0,02	0,005	2
481.	Фтористі сполуки добре розчинні неорганічні (фторид натрію, гексафторсилікат натрію) у перерахунку на фтор	0,03	0,01	2
482.	Фтористі сполуки погано розчинні неорганічні (фторид алюмінію, гексафторалюмінат натрію) у перерахунку на фтор	0,2	0,03	2
483.	Фурфурол	0,05	0,05	3
484.	Хлор	0,1	0,03	2
485.	м-Хлоранілін	0,01	0,01	1
486.	п-Хлоранілін	0,04	0,01	2

487.	<i>a</i> -Хлорацетофенон	0,01	-	3
488.	Хлорбензол	0,1	0,1	3
489.	<i>p</i> -Хлорбензотрифторид	0,1	-	3
490.	2-Хлорметилфосфонові кислоти гексаметилен тетраамінова сіль (геметрел)	0,1	0,05	3
491.	Хлоропрен	0,02	0,002	2
492.	Хлортетрациклін (кормовий)	0,05	0,05	2
493.	<i>m</i> -Хлорфенілізоціанат	0,005	0,005	2
494.	<i>p</i> -Хлорфенілізоціанат	0,0015	0,0015	2
495.	1-(4-Хлорфенокси)-3,3-диметил- бутан-2-он(1-(4-хлорфенокси)- пінаколін)	0,03	-	4
496.	1-(4-Хлорфенокси)-1-(1,2,4,-триазол- 1-іл-3,3-диметилбутан-2-он (азоцен)	0,05	0,02	3
497.	2-Хлорциклогексилтіо- <i>N</i> -фтадамід (хлор ЦТФ)	3,5	0,35	4
498.	Хром шестивалентний (у перерахунку на триоксид хрому)	0,0015	0,0015	1
499.	<i>o</i> -Ціано-3-феноксibenзил-3- (2,2-дихлорвініл)-2,2-диметилцикло- пропанкарбоксилат (ріпкорд)	0,04	0,01	3
500.	Циклогексан	1,4	1,4	4
501.	Циклогексанол	0,06	0,06	3
502.	Циклогексанон	0,04	-	3
503.	Циклогексаноноксим	0,1	-	3
504.	<i>N</i> -Циклогексилтіо-фталамід (ЦТФ)	0,3	-	4
505.	<i>N</i> -Циклогексилбенатіазол- сульфенамід-2 (сульфенамід Ц)	0,07	0,03	1
506.	Цинку оксид (у перерахунку на цинк)	-	0,05	3
507.	Цинку сульфат	-	0,008	2
508.	Цирконій і його неорганічні сполуки (у перерахунку на цирконій)	0,02	0,01	3
509.	Штам-продуцент кормового білка <i>Candida utilis</i> Л-35	-	35 КУО***/ M^3	2

(додаток 1"Б" із змінами, внесеними згідно з наказом
Міністерства охорони здоров'я України від 23.02.2000 р. N 30)

* Характерна для вугілля Кансько-Ачинського родовища.

** При сумісній присутності в атмосферному повітрі контроль належить проводити по ГДК хлориду заліза.

*** КУО - колонієутворюючих одиниць.

Примітки:

1) у випадках визначення недиференційованого за складом пилу (аерозолі) допускається приймати значення ГДК його: максимальної разової - 0,5 мг/м³, середньодобової - 0,15 мг/м³, 3-й клас небезпечності; ці значення не стосуються аерозолів органічних і неорганічних сполук (металів, їх солей, пластмас, біологічних, лікарських препаратів і ін.), для яких встановлюються відповідні ГДК;

2) загальна запиленість, що створюється викидами підприємств і інших об'єктів з вмістом твердих аерозолів різних хімічних сполук, у повітряному середовищі навколишньої житлової забудови не повинна перевищувати ГДК, встановленої для недиференційованого за складом пилу (див. п. 1 приміток).

© Інформаційно-аналітичний центр «ЛІГА», 1991 - 2012
© ТОВ «ЛІГА:ЗАКОН», 2007 - 2012

